

**NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO STATINIO TVARKOMŲJŲ STATYBOS
DARBŲ PROJEKTO AR TVARKOMŲJŲ PAVELDOSAUGOS DARBŲ PROJEKTO
PAVELDOSAUGOS (SPECIALIOSIOS) EKSPERTIZĖS
AKTAS**

2024-12-05 Nr. SK/24-032

(data)

Vilnius

(sudarymo vieta)

Nekilnojamojo kultūros paveldo statinio duomenys:

Juodkrantės gyvenvietė (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 2067).

(pavadinimas, adresas, unikalus Kultūros vertybių registro kodas)

Žemės sklypo unikalus Nr.: 2301-0004-0057, statinio unikalus Nr. 2399-8000-3017.

(statinio ir statinio užimamo ar jam naudoti reikalingo žemės sklypo unikalus numeris Nekilnojamojo turto registre)

projekto pavadinimas: HIDROTECHNINIO STATINIO – UOSTO UN. NR. 2399-8000-3017
ESAMŲ HIDROTECHNINIŲ STATINIŲ REKONSTRAVIMO, KAPITALINIO REMONTO,
PASKIRTIES KEITIMO Į SUSISIEKIMO KOMUNIKACIJŲ (VANDENS UOSTO)
STATINIUS, SUSISIEKIMO KOMUNIKACIJŲ (VANDENS UOSTO) STATINIŲ IR
TRANSPORTO PASKIRTIES PASTATŲ NAUJOS STATYBOS, ATSTATYMO L. RĖZOS
G. 1D, NERINGA, PROJEKTAS. Projekto Nr. P23-043. Parengta 2024-09.

duomenys apie tvarkomųjų statybos darbų projektuotoją:

UAB „SRP PROJEKTAS“; įmonės kodas 300043111; Savanorių pr. 176C, LT-03154 Vilnius; tel.
+370 52500605; info@srp.lt;

UAB “G. Janulytės - Bernotienės studija”; įmonės kodas 133629464; Gedimino g. 48-2, LT-44239,
Kaunas; Tel./faks. (8-37) 422106; El.p: info@janulyte.lt.

(juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, kodas, buveinė, fizinio asmens vardas, pavardė)

Projekto vadovas Gražina Janulytė-Bernotienė (AM atest. Nr. A117, išduotas 2023-03-01).

(kvalifikacijos atestatų, teisės rengti ypatingų statinių projektus pripažinimo pažymų išdavimo datos bei numeriai)

duomenys apie tvarkomųjų paveldosaugos darbų projekto rengėją: Projekto vadovas Gražina
Janulytė-Bernotienė (KM atest. Nr. 0725, išduotas 2020-12-08).

(vardas, pavardė, kvalifikacijos atestato data bei numeris)

Projektuojamo objekto duomenys: projekte numatyti statybos tvarkomieji darbai yra kultūros
paveldo vietovėje: Juodkrantės gyvenvietė (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 2067).
Vietovės vertingųjų savybių pobūdis: archeologinis (lemiantis reikšmingumą); architektūrinis
(lemiantis reikšmingumą unikalus); istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); kraštovaizdžio;
urbanistinis (lemiantis reikšmingumą retas); želdynų (lemiantis reikšmingumą svarbus).

Vertingosios savybės:

Juodkrantės gyvenvietė (2067)

7.2.1.1. planinės struktūros tipas - XVII a. pab.-XX a. I p. linijinės planinės struktūros tipas,
sudarytas iš V dalyje linijinės planinės struktūros buv. Naujųjų Karvaičių, Žvejų kaimelio ir
centrinės dalies buv. Juodkrantės kaimo gyvenviečių, P dalyje - su laisvo planavimo elementais
Ievos kalno ir kurortinės (vilų) gyvenviečių (-; -; TRP; BR Nr. 1-6; IKONOGR Nr. 1-52; FF Nr.
0.1-21, 1.1-14, 2.1-26, 3.1-65, 4.1-5; 2019 m.);

7.2.1.2. planinės struktūros tinklas - centrinės, P dalies vyraujanti gatvinės gyvenvietės planinė
struktūra su abipus L. Rėzos gatvės, P dalyje - daugiausia R pusėje, centrinėje dalyje - V pusėje,
išdėstytais sodybų sklypais, V dalyje į L. Rėzos gatvę įsiliejančiomis Miško, Kalno ir Ievos Kalno

gatvėmis, R dalies atvira pamario erdve su vyraujančiais gamtiniais elementais (atvira erdves žr. punkte 2.2.3; -; TRP 9-12 lap.; BR Nr. 1-6; IKONOGR Nr. 1-18; FF Nr. 0.1-21, 1.1-14, 2.1-26, 3.1-65, 4.1-5; 2019 m.);

7.2.1.3. kvartalai - netaisyklingo plano istorinių gatvių ribojami kvartalai teritorijos Š dalyje (istorinių gatvių trasas žr. punkte 2.1.5; -; TRP 9 lap.; BR Nr. 1-6; IKONOGR Nr. 3, 5-10; 2019 m.);

7.2.1.5. keliai, gatvės, aikštės, įvažiavimai, pravažiavimai, takai, jų tipai, trasos, dangos - gatvių trasos: Miško, Kalno, Ievos Kalno, L. Rėzos gatvių, V-R krypties skersgatvio, jungiančio Kalno ir L. Rėzos gatves teritorijos V dalyje, trasos (gyvenvietės kaimo apibrėžtoje teritorijoje; -; TRP 9-12 lap.; BR Nr. 1-6; IKONOGR Nr. 2-10; FF Nr. 0.6-12, 14-21, 1.1-12, 14, 2.1-20, 22-26, 3.1-31, 33-43, 45-52, 55-59, 62-65, 4.2-5; 2019 m.);

7.2.1.6. vietai reikšmingo buvusio užstatymo vietos - Juodkrantės senojo uosto vieta teritorijos ŠR dalyje (-; senojo uosto vietoje įrengta automobilių stovėjimo aikštelė; TRP 9 lap.; BR Nr. 1-3; IKONOGR Nr. 2, 3, 5-10, 30-33; FF Nr. 3.1, 2, 4, 7, 24, 29; 2019 m.);

7.2.1.7. gamtiniai elementai - reljefas (kopų gūbrys, pamario palvė ir marių paplūdimys; -; TRP; BR Nr. 3-5; IKONOGR Nr. 3, 5, 10, 12-20; FF Nr. 0.1-4; 2019 m.); marių kranto linija (-; -; TRP; BR Nr. 1-6; IKONOGR Nr. 1-10; FF Nr. 0.1, 2, 4; 2019 m.); L. Rėzos, Ievos kalno, Kalno, Miško gatvių ir krantinės L. Rėzos g. R pusėje apželdinimo lapuočiais ir spygliuočiais medžiais ir jų grupėmis pobūdis (-; -; BR Nr. 5; IKONOGR Nr. 10, 12-18, 30-45, 47-21; FF Nr. 0.1-4, 6-21, 1.1-12, 14, 2.1-3, 5-26, 3.1-22, 24-26, 28-54, 56-65, 4.4, 5; 2019 m.);

7.2.2.1. tūrinės erdvinės struktūros sandara - tūrinė-erdvinė struktūra, sudaryta iš nekilnojamojo kultūros paveldo ir vertingųjų savybių požymių turinčių objektų, urbanistinės struktūros statinių, reikšmingų savo vieta ir tūriu, formuojančių vyraujančius sodybinį ir vilų gyvenvietės užstatymą bei atviro pamario erdvės R dalyje ir kapinių teritorijos Š dalyje (žr. priedus Nr. 1, 2 ir TRP 1 lap., 3 pastabą; -; TRP 5-8 lap.; BR Nr. 1-6; IKONOGR Nr. 1-51; FF Nr. 0.1-21, 1.1-14, 2.1-26, 3.1-65, 4.1-5; 2019 m.);

7.2.2.2. užstatymo tipai - L. Rėzos g. P dalyje vyraujantys sodybinis XIX a. II p.-XX a. vid., su XX a. II p. intarpais, užstatymas 1 a. su pastogėmis gyvenamosios ir ūkinės paskirties pastatais (žr. priedą Nr. 7, gyvenamųjų pastatų aukštis iki karnizo nuo 2,4 iki 4 m, iki kraigo - nuo 5,4 iki 6,2 m, ūkinių pastatų aukštis iki karnizo nuo 2 iki 2,7 m, iki kraigo - nuo 4,6 iki 5,1 m; -; TRP 15, 15 lap.; BR Nr. 1-6; IKONOGR Nr. 3, 5-10, 16-29, 51; FF Nr. 3.1, 4, 33-64; 2019 m.); L. Rėzos g. centrinėje dalyje vyraujantis sodybinis-perimetrinis XIX a. II p.-XX a. vid., su XX a. II p. intarpais, užstatymas 1 a. su pastogėmis gyvenamosios ir ūkinės paskirties pastatais (žr. priedą Nr. 7, gyvenamųjų pastatų aukštis iki karnizo nuo 3,3 iki 4,9 m, iki kraigo - nuo 6,3 iki 8,5 m, ūkinių pastatų aukštis iki karnizo nuo 2 iki 2,7 m, iki kraigo - nuo 4,6 iki 5,1 m; -; TRP 14 lap.; BR Nr. 1-3; IKONOGR Nr. 3, 5-10, 34, 35; FF Nr. 3.10-31; 2019 m.); Miško, Kalno, Ievos Kalno gatvių ir L. Rėzos g. Š dalies atskirų sklypų XIX a. pab.-XX a. I p., su XX a. pab.-XXI a. pr. intarpais, miesto vilų užstatymas (žr. priedą Nr. 7, vilų aukštis iki karnizo nuo 5,7 iki 8,6 m, iki kraigo - nuo 7 iki 12,3 m, XIX a. pab. viešbučio "Zur Eiche" pastatas adresu L. Rėzos g. Nr. 24A XX a. II p. rekonstruotas - šoninėse dalyse pakeltas stogas, buv. tinkuotas mūrinio pastato fasadas apkaltas lentomis, pastatas greta vilos L. Rėzos g. Nr. 14 ir vila Kalno g. Nr. 7A - užstatymo bruožus atitinkančios architektūros pasatai, statyti XX a. pab.-XX a. pr., dab. vila Kalno g. 7A - tai perstatytas vilos "Villa Flora" ūkinis pastatas, vilos Ievos Kalno g. Nr. 2 tūris iš dalies pakeistas XX a. pab.?; -; TRP 14 lap.; BR Nr. 1-3; IKONOGR Nr. 3, 5-10, 36-50; FF Nr. 1.2-12, 14, 2.2, 7-11, 14-26, 3.2, 3, 5-13; 4.1-5; 2019 m.); komponentinis XIX a. II p.-XX a. pr.(?) Kalno g. užstatymas, sudarytas iš buv. viešbučio "Kurischer Hof" pastatų - viešbučio, Kalno g. Nr. 12, muzikos paviljono, Kalno g. Nr. 12A, ūkinio pastato, Kalno g. Nr. 10 (žr. priedą Nr. 7, viešbutį Kurischer Hof. įkūrė A. Stellmacheris, pertvarkęs pastatą iš senosios kaimo smuklės vietoje 1865 m. įkurtų ir XIX a. pab. sudegusių svečių namų, ilgą laiką tai buvo vienintelis viešbutis Juodkrantėje; viešbučio pastatas rekonstruotas iš dalies pakeičiant tūrį XX a. II p., būklė patenkinama; TRP 14 lap.; BR Nr. 2, 3; IKONOGR Nr. 3, 5-10, 39, 40; FF Nr. 2.1-5, 13; 2019 m.); komponentinis L. Rėzos g. ŠV dalies užstatymas XX a. pr. mokyklos pastatais L. Rėzos g. Nr. 8B, Nr. 8A (žr. priedą Nr. 7, mokyklos

pastatas L. Rėzos g. Nr. 8B statytas 1902-1903 m.; būklė patenkinama; TRP 14 lap.; BR Nr. 1-3; IKONOGR Nr. 5-10; FF Nr. 2.18, 19, 3.3; 2019 m.); atskirai stovintys pastatai: XIX a. 9 deš. Juodkrantės evangelikų liuteronų bažnyčia, L. Rėzos g. Nr. 56 (žr. priedą Nr. 7; būklė patenkinama; TRP 15 lap.; BR Nr. 1-6; IKONOGR Nr. 3-10, 16-21; FF Nr. 0.3, 6, 7, 3.45, 46, 48, 49, 51, 53, 54, 57-59; 2019 m.);

7.2.2.3. atviros erdvės - teritorijos PV dalyje netaisyklingo, ištesto stačiakampio formai artimo plano aikštė Juodkrantės evangelikų liuteronų bažnyčios Š pusėje (-; -; TRP 15 lap.; BR Nr. 2, 5; IKONOGR Nr. 16-20; FF Nr. 3.54, 57, 58; 2019 m.); teritorijos Š dalyje ant kalvelės evangelikų liuteronų senųjų kapinių dalis (Juodkrantės gyvenvietės apibrėžtoje teritorijoje; -; TRP 15 lap.; BR Nr. 2; IKONOGR Nr. 2, 3, 6, 7; FF Nr. 0.20, 21, 1.1; 2019 m.); teritorijos R dalyje atvira pamario erdvė (su vyraujančiais gamtiniais elementais, įrengtomis laisvalaikio, sporto erdvėmis, P dalyje - žvejybos tinklų džiovinimo vieta; -; TRP 14, 15 lap.; BR Nr. 1-6; IKONOGR Nr. 3-10, 12, 13; FF Nr. 0.1-4, 8-13, 3.1, 2, 4, 5, 7-10, 13, 14, 16-18, 22, 24-32, 39, 44, 59-61, 65; 2019 m.); teritorijos ŠV dalyje atvira erdvė Kalno g. PR pusėje (su vyraujančiais gamtiniais elementais; -; TRP 14 lap.; BR Nr. 2; FF Nr. 2.6, 12, 13; 2019 m.); teritorijos Š dalyje skveras vilos "Villa Flora" pastatų R pusėje (buv. vilos kiemas, šiuo metu skvere stovi L. Rėzos paminklas; -; TRP 14 lap.; BR Nr. 2; IKONOGR Nr. 45; FF Nr. 3.2, 3; 2019 m.);

7.2.2.5. panoramos, panoraminės apžvalgos taškai- Juodkrantės gyvenvietės panorama nuo marių pusės (žr. priedą Nr. 4, panoramą Nr. 1, išskyrus teritorijoje esančius kitus objektus, žr. priedą Nr. 3; buv. apžvalgos aikštelė užžėlusį savaiminiais želdiniais; -; TRP 11 lap.; IKONOGR Nr. 19, 22, 31; FF Nr. 0.1, 2; 2019 m.); Juodkrantės gyvenvietės centrinės dalies panorama nuo Ievos kalno - Vilhelmo aukštumos (žr. priedą Nr. 4, panoramą Nr. 2, išskyrus teritorijoje esančius kitus objektus, žr. priedą Nr. 3; buv. apžvalgos aikštelė užžėlusį savaiminiais želdiniais; -; TRP 11 lap.; IKONOGR Nr. 12, 13; FF Nr. 0.5; 2019 m.);

7.2.2.6. tūrinės erdvinės struktūros siluetai - gyvenvietės dvigubas siluetas nuo marių pusės: viršutinė gamtinė kopų linija ir apatinė pastatų stogų ir gatvių bei atviros pamario erdvės želdinių linija, su P dalyje dominuojančia Juodkrantės evangelikų liuteronų bažnyčia (žr. priedą Nr. 5, siluetą Nr. 1, išskyrus teritorijoje esančius kitus objektus, žr. priedą Nr. 3; -; TRP 11 lap.; FF Nr. 0.1, 2; 2019 m.);

7.2.2.7. perspektyvos - Kalno g. PV-ŠR krypties perspektyva į vilą "Villa Hubertus", Kalno g. Nr. 4 (žr. priedą Nr. 6, perspektyvą Nr. 1, išskyrus teritorijoje esančius kitus objektus, žr. priedą Nr. 3 ir 2.3 punkte nurodytų užstatymo bruožų neatitinkančius XX a. pab.-XXI a. pastatų tūrių, fasadų, stogų elementų ir medžiagų pakeitimus; -; TRP 9 lap.; FF Nr. 0.17, 2.6, 7; 2019 m.); Kalno g. R-V krypties perspektyva nuo sankirtos su L. Rėzos gatve į viešbučio "Kuricsher Hof" pastatą, Kalno g. Nr. 10 (žr. priedą Nr. 6, perspektyvą Nr. 2, išskyrus teritorijoje esančius kitus objektus, žr. priedą Nr. 3 ir 2.3 punkte nurodytų užstatymo bruožų neatitinkančius XX a. pab.-XXI a. pastatų tūrių, fasadų, stogų elementų ir medžiagų pakeitimus; -; TRP 9 lap.; FF Nr. 0.18, 2.11; 2019 m.); Kalno g. R-V krypties perspektyva nuo sankirtos su L. Rėzos gatve į vilą "Villa Monbijou", Kalno g. Nr. 26 (žr. priedą Nr. 6, perspektyvą Nr. 3, išskyrus teritorijoje esančius kitus objektus, žr. priedą Nr. 3 ir 2.3 punkte nurodytų užstatymo bruožų neatitinkančius XX a. pab.-XXI a. pastatų tūrių, fasadų, stogų elementų ir medžiagų pakeitimus, po XX a. II p. įrengtas atramines sienutes, laiptus ir jų aikšteles, tvoras, mažosios architektūros statinius; TRP 9 lap.; IKONOGR Nr. 41; FF Nr. 0.15, 2.19; 2019 m.); L. Rėzos g. Š-P krypties perspektyva nuo namo L. Rėzos g. 1 į Juodkrantės evangelikų liuteronų bažnyčią (žr. priedą Nr. 6, perspektyvą Nr. 4, išskyrus teritorijoje esančius kitus objektus, žr. priedą Nr. 3 ir 2.3 punkte nurodytų užstatymo bruožų neatitinkančius XX a. pab.-XXI a. pastatų tūrių, fasadų, stogų elementų ir medžiagų pakeitimus; -; TRP 11 lap.; IKONOGR Nr. 21; FF Nr. 0.7, 3.62, 63; 2019 m.); L. Rėzos g. P-Š krypties perspektyva nuo namo L. Rėzos g. 23 į Juodkrantės evangelikų liuteronų bažnyčią (žr. priedą Nr. 6, perspektyvą Nr. 5, išskyrus teritorijoje esančius kitus objektus, žr. priedą Nr. 3 ir 2.3 punkte nurodytų užstatymo bruožų neatitinkančius XX a. pab.-XXI a. pastatų tūrių, fasadų, stogų elementų ir medžiagų pakeitimus; -; TRP 12 lap.; FF Nr. 0.6, 3.45, 46, 48, 49, 51; 2019 m.);

7.2.2.8. išsklotinės- gatvių užstatymo išsklotinės: Miško g. P pusės atkarpos nuo vilos Miško g. Nr. 5 iki vilos Miško g. Nr. 11; Kalno g. Š pusės atkarpos iš vilų Kalno g. Nr. 2, Nr. 4; Kalno g. V pusės atkarpos iš vilų Kalno g. Nr. 20, Nr. 22, Nr. 26; Kalno g. ŠR pusės atkarpos iš vilų Kalno g. Nr. 26, Nr. 28; Kalno g. R pusės iš pastatų Kalno g. Nr. 5A, Nr. 7A, Nr. 7 ir L. Rėzos g. Nr. 8A; L. Rėzos g. V pusės atkarpos nuo namo L. Rėzos g. Nr. 12 iki namo L. Rėzos g. Nr. 24; L. Rėzos g. V pusės atkarpos nuo namo L. Rėzos g. Nr. 26 iki namo L. Rėzos g. Nr. 42; L. Rėzos g. V pusės atkarpos iš namų L. Rėzos g. Nr. 58, Nr. 60, Nr. 64; L. Rėzos g. R pusės atkarpos nuo namo L. Rėzos g. Nr. 3 iki namo L. Rėzos g. Nr. 23; L. Rėzos g. R pusės atkarpos iš pastatų L. Rėzos Nr. 8B, Kalno g. Nr. 7, Nr. 7A; L. Rėzos g. R pusės atkarpos iš pastatų L. Rėzos g. Nr. 27, Nr. 29 (išskyrus po XX a. II p. įrengtas atramines sienutes, laiptus ir jų aikšteles, tvoras, mažosios architektūros statinius, 2.3 punkte nurodytų užstatymo bruožų neatitinkančius XX a. pab.-XXI a. pastatų tūrių, fasadų, stogų elementų ir medžiagų pakeitimus: pakeistą langų, durų medžiagiškumą ir skaidymą, pakeistas stogų dangas, dūmtraukių viršstoginės dalies apskardinimus, nebūdingų, išdidintų tūrių gyvenamųjų namų prieangius, naujas langų, durų angas ir jų rekonstrukcijas; -; TRP 9-12 lap.; IKONOGR Nr. 34, 31, 32, 48, 49, 51; FF Nr. 0.6, 9-13, 16, 18, 19, 1.2-4, 6-12, 2.10, 11, 14, 16-18, 20-22, 24-26, 3.2, 3, 5-19, 21-30, 33-37, 41, 42, 45-53, 55-58; 2019 m.);

7.2.2.9. dominantės - teritorijos V dalyje Juodkrantės evangelikų liuteronų bažnyčia (-; TRP 11 lap.; IKONOGR Nr. 16-21; FF Nr. 0.3, 6, 7, 3.45, 46, 48, 49, 51, 53, 54, 57-59; 2019 m.);

7.2.3. užstatymo bruožai - P dalyje, daugiausia trumpaisiais galais į gatvę orientuoti ar sklypų gilumoje esantys sodybų I a. su pastoge mediniai, kai kur - su fachverko konstrukcijos elementais, gyvenamieji namai, kurių aukštis iki karnizo nuo 2,4 iki 4 m, iki kraigo - nuo 5,4 iki 6,2 m ir centrinėje dalyje L. Rėzos gatvės perimetru išdėstyti trumpuoju arba ilguoju galu į gatvę orientuoti mediniai ir mūriniai, I a. su mezoniniais, pastogėmis namai, sklypų gilumoje esantys ūkiniai mediniai, mūriniai, fachverko konstrukcijos I a. su pastoge pastatai, kurių aukštis iki karnizo nuo 2 iki 2,7 m, iki kraigo - nuo 4,6 iki 5,1 m; sodybų gyvenamųjų namų dvišlaitė, P dalyje dalies namų valminė stogų forma; namų sienų, skydų išilginis apkalimas medinėmis lentelėmis; namų skydų ir mezoninų frontonų dekoravimas drožinėtomis vėjalentėmis, akcentuotomis nusmailintais lėkiais; dvivėriai, skaidyti į 4, 6 dalis, dalis su įsprūdinėmis dvivėrėmis drožinėtomis langinėmis, gyvenamųjų namų langai; P dalies sodybų namų medinės drožinės pastogių traukos; gyvenamųjų būstų langų profiliuoti lakoniškų geometrinių formų antlangiai ir išorinės palangės; dalies pirkių fasadų tūrinė detalė - mediniai prieangiai - uždari gonkai dvišlaičiais stogeliais, drožinėtomis vėjalentėmis ir lėkiais, su smulkaus skaidymo įstiklinimu; sodybų medinių ūkinių pastatų sienų, medinių ir mūrinių pastatų skydų vertikalių lentelių apkalas; Š, centrinėje dalyje užstatymas I-2 aukštų mediniais ir mūriniais, fachverko konstrukcijos miesto vilų pastatais, kurių aukštis iki karnizo nuo 5,7 iki 8,6 m, iki kraigo - nuo 7 iki 12,3 m, su įvairios konfigūracijos 2-3 aukštų bokšteliais ir rizalitais, su mediniais ir mūriniais prieangiais, erkeriais, balkonais, mezoniniais; miesto vilų tinkuoti ir netinkuoti fasadai, medinių vilų sienų, frontonų vertikalių lentelių apkala; balkonų mediniai drožinėti turėklai, fasadų drožybinis ir tinkuoto mūro dekoras - traukos, karnizai, langų apvadai, rustai, drožinės vėjalentės, kiaurapjūvių dekoruoti mediniai frontonai; sudėtingos konfigūracijos, laužyti stogai (-; -; IKONOGR Nr. 10, 12-51; FF Nr. 0.3-7, 9-20, 1.2-4, 6-12, 14, 2.1-11, 14-22, 24-26, 3.1-31, 33-37, 40-64; 2019 m.);

7.5. Faktai apie svarbias visuomenės, kultūros ir valstybės istorijos asmenybes, įvykius, susijusius su vietoje - pirmasis žinomas Juodkrantės gyvenvietės paminėjimas istoriniuose šaltiniuose siekia 1429 m., tačiau dabartinėje vietoje pirmoji gyvenvietė ėmė kurtis XVII a. vid.-II p., greta įsteigtos smuklės. Ši nedidelė, vos trijų sodybų gyvenvietė žymima 1670 m. plane. XVIII a. pabaigoje šalia smuklės centrinėje Juodkrantės dalyje pastatyti dar keli žvejų namai. 1785 m. duomenimis, senojoje pamario Juodkrantės gyvenvietėje buvo įsikūrusios 7 žvejų šeimos. 1794 m. Juodkrantėje pastatyta medinė bažnyčia. Tolesnis Juodkrantės augimas susijęs su Karvaičių kaimo užpustymu. 1794-1798 m. iš užpustytų Karvaičių atsikėlusios šeimos įsikūrė apie 1,5 km piečiau tuometinės (senosios) Juodkrantės gyvenvietės. Jų įkurtas kaimelis iš pradžių vadintas Naująja Juodkrante, o vėliau - Naujaisiais Karvaičiais. XVIII a. senoji Juodkrantė ir Naujieji Karvaičiai buvo visiškai atskiros gyvenvietės, nejungiamos kelio. XIX a. II deš. pastatytas pirmasis namas greta bažnyčios - taip

prasidėjo Juodkrantės trečiosios dalies, pavadintos Žvejų kaimeliu ir įsikūrusios tarp senosios Juodkrantės ir Naujųjų Karvaičių, apgyvendinimas. Seniausi pietinėje Juodkrantės dalyje išlike (Dethlefsen'o užfiksuoti) pastatai yra XVIII a. pab. karvaitiškių žvejų atsigabenti ir pasistatyti gyvenamieji namai. 1848 m. Juodkrantėje, įskaitant ir Naujuosius Karvaičius, buvo 21 gyvenamasis namas, gyveno 219 gyventojų. Pirmieji poilsiautojai Juodkrantėje pasirodė apie 1840 m., Kuršių mariomis ėmus reguliariai kursuoti garlaiviams. Juodkrantės (kurorto) augimą ypač paspartino XIX a. viduryje, gilinant farvaterį, Kuršių mariose aptiktas didelis gintaro kiekis ir pirmosios Europoje gintaro kasyklos - "Statien&Becker" - kolonijos įsikūrimas dab. Gintaro įlankos vietovėje. Iškastas ir išplautas gruntas buvo pilamas marių pakrantėje. Pradėjus pilti iškastą gruntą, Kuršių marių pakrantė ties Juodkrante praplatėjo iki 50 m. Ant supilto kranto atsirado galimybė nutiesti naują kelią palei marias iki Karvaičių bei į Klaipėdą, buvo užpilta įlanka prieš bažnyčią, įrengta prieplauka, atsirado derlingos pievos, ganyklos, daržai. Pažangi to meto pramoninė gamyba ne tik padidino Juodkrantės gyvenvietės plotą, bet ir sukūrė prielaidas pirmojo Kuršių Nerijoje Juodkrantės kurorto atsiradimui - prieplaukos, naujų kelių įrengimui, vilų ir viešbučių statybai. 1861 m. Juodkrantė paskelbta kurortu, tačiau tik 1865 m. Eduardas Stellmacher'is nupirkto smuklės vietoje įrengė pirmuosius Juodkrantėje svečių namus, o jiems sudegus - viešbutį „Kurischer Hof“ („Kuršių kiemas“), ilgą laiką buvusį vieninteliu viešbutiu Juodkrantėje. Antrasis Juodkrantės viešbutis - „Hotel Sturmhöfel“ - pastatytas 1879 m. E. Stellmacher'ui iki 1881 m. priklausė visi kurorto įrengimai. XIX a. Juodkrantės kurorte ne tik veikė du didžiuliai viešbučiai - čia ėmė kurtis mažesnės privačios vilos, kurių savininkai dažniausiai gyveno Klaipėdoje ar Tilžėje. Juodkrantėje prasidėjus sėkmingiems gintaro kasimo darbams, vienas iš firmos "Statien&Becker" savininkų M. Becker'is 1868 m. pasistatė medinę vilą „Villa Flora“. Čia ilsėjosi ne tik savininkas - viloje buvo nuomojami 25 kambariai. Vilų statybos bumą Juodkrantėje prasidėjo XIX a 9 dešimtmetyje. 1881 m. pastatytos vilos „Villa Monbijau“ (sav. ponis Dedat iš Eitkūnų), „Villa Löbell“ ir „Villa Jenny“. 1883 m. - „Villa Elisabeth“ (sav. ponis Stellmacher). XIX a. pab. Juodkrantėje susiformavo vilų kvartalas. Vilų gatvėje ant kopos šlaito iki šių dienų išlikusios vilos „Villa Monbijau“, „Villa Jenny“ ir „Villa Löbell“ vaizduotos daugelyje to meto Juodkrantės atvirukų, fotografijų. Prieplauka Juodkrantėje įrengta 1880 m. Jos statybai gintaro įmonė davė 2000 markių, tuometinių viešbučių savininkai - E. Stellmacher'is ir Stremkus - po 1000 markių. Prieplaukos gale buvusi atvira laukimo salė buvo pastatyta 1891 m. už vasarotojų paaukotus pinigus. Iš prieplaukos į kaimą vedė kaštonų, beržų ir klevų alėja. Intensyvi Juodkrantės kurorto plėtra trimis paskutiniais XIX a. dešimtmečiais sąlygojo poilsiautojų poreikius tenkinančios infrastruktūros, kurios svarbi dalis buvo pasivaikščiojimo takai miške - promenados - kūrimą. XIX a. 9 deš. įrengta promenade į Blockbergą, prasidėjusi už viešbučio „Kurischer Hof“, vedė į Blockbergo apžvalgos paviljoną, įrengtą ant beveik 60 m aukščio kopos. Kalnų promenade (Bergstrasse) prasidėjo tuometinėje Vilų gatvėje ir vingiavo Juodkrantės kopomis. Aukščiausiuose šios promenados vietose - Schlikmanno, Wilhelmo, Ievos kalno aukštumose - buvo įrengtos apžvalgos aikštelės. Kelio į pajūrį promenade buvo patogiai pasiekiami takeliais iš visos Vilų gatvės, kaip ir kitose promenadose, čia buvo įrengta daug poilsio vietų, suoliukų. 1881 m. rugpjūčio 6 d. Juodkrantėje įkurtas Kurorto komitetas, 1901 m. performuotas į bendriją „Juodkrantės kurorto bendrovė“. Kurorto komisaro pareigas pradėjo eiti E. Stellmacher'is. 1902-1903 m. valstybės lėšomis nutiestas vieškelis iš Smiltynės į Juodkrantę. 1909 m. Juodkrantėje ilsėjosi 3000 poilsiautojų, neskaičiuojant vienai dienai atvažiavusių ar garlaiviais atplaukusių poilsiautojų iš Klaipėdos ir Tilžės. 1890-1910 m. Juodkrantės centrinėje dalyje, buv. Žvejų kaime, vietoje senųjų žvejų namų, pasuktų galu į marias, palei gatvę pastatyti nauji dideli mediniai namai su šoninėmis mansardomis ir erdviomis verandomis, kuriuose savininkai įrengė nuomojamus kambarius, viešbučius poilsiautojų šeimoms. Juodkrantė ir Nida XX a. pr. buvo didžiausios gyvenvietės Kuršių nerijoje, 1923 m. jose gyveno maždaug po 1000 gyventojų. Lietuvai atgavus Klaipėdos kraštą, sumažėjo kurortinio verslo atstovų įtaka Juodkrantės valdymui, daugiau galių įgijo Juodkrantės kaimo valdyba, atstovaujanti žvejų kaimo bendruomenę. Visgi, tarpukaryje Juodkrantė išlaikė kurorto reikšmę ir prarado ją tik 1944 m. vasarą, dėl artėjančio fronto pasitraukus paskutiniams poilsiautojams.

Projektiniai pasiūlymai:

Hidrotechninio statinio – uosto Un. Nr. 2399-8000-3017 esamų hidrotechninių statinių rekonstravimo, kapitalinio remonto, paskirties keitimo į susisiekimo komunikacijų (vandens uosto) statinius, susisiekimo komunikacijų (vandens uosto) statinių ir transporto paskirties pastatų naujos statybos, atstatymo L.Rėzos g.1D, Neringa, Projektiniai pasiūlymai 2023. Projektiniams pasiūlymams pritarta Neringos savivaldybės administracijoje 2023-05-19 Reg. Nr. (4.16)V15-1571.

Atlikti tyrimai:

1. Juodkrantės senoji prieplauka. Istorinis tyrimas Doc. dr. N. Strakauskaitė;
2. Juodkrantės uosto senosios prieplaukos vietos, Neringos m. Archeologinių žvalgymų 2018 m. ataskaita R.Vengalis.

Kiti dokumentai:

1. LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, LR Statybos įstatymas, paveldo tvarkybos reglamentai (PTR), statybos techniniai reglamentai (STR);
2. Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos aktas (paskutinis patikslinimas 2020-09-08; Nr: KPD-RM-571/3);
3. Juodkrantės uosto teritorijos detalus planas, Neringos sav.Tarybos 2014-12-18 sprendimas Nr.T-260;
4. Specialieji paveldosaugos reikalavimai (2023-06-30, SPRD-00-230630-00258);

Projekto sprendiniai:

Kultūros paveldo vietovės Juodkrantės gyvenvietės (KVR 2067) teritorijoje rekonstruojama/remontuojama esama Keleivinių laivų uosto prieplauka (Tikslus pavadinimas – vandens uosto statinys – uostas Nr.2399-8000-3017) bei joje atkuriamas-atstatomas istorinis Keleivinių laivų uosto pastatas (Tiksli paskirtis– Transporto pastatas).

Projektuojami nauji Juodkrantės uosto (susisiekimo paskirties) statiniai – nauja keleivinio uosto prieplauka - marina ir krantinės bei molai (Tikslus pavadinimas – vandens uosto statiniai) ir keleivinių laivų uosto pastatas (tikslus pavadinimas – Transporto pastatas) į Juodkrantės gyvenvietės (KVR 2067) teritoriją nepatenka.

Esamos prieplaukos krantinės rekonstruojamos įrengiant papildomą infrastruktūrą bei tyrimais nustatytoje vietoje atkuriant-atstatant istorinį tyrimais nustatytos architektūrinės išraiškos Keleivinių laivų prieplaukos pastatą. Į šiaurę nuo esamos Keleivinių laivų prieplaukos projektuojama naujoji Juodkrantės uosto mažųjų laivų (jachtų) prieplaukos marina, abi prieplaukas skiria akvatorija. Naujoji jachtų prieplauka kuriama kaip sala, kurios apimtis analogiška esamai Keleivinių laivų prieplaukai. Uosto akvatorija formuojama lenkta molo linija, o tai sudaro natūralesnę ir vaizdingesnę kranto liniją. Marina projektuojama naujų statinių kvartalo fone, tad projektuojamas Mažųjų laivų (jachtų) prieplaukos pastatas (jachtklubas) neužstos vertingiausių senųjų Juodkrantės gyvenvietės pastatų (mokyklos (29873), Kurhauzo (1259), vila „Flora“). Jachtklubo pastatas – tai didelis žvejų namas marių krante, kurį dengia „pustomas smėlis“. Tai istorija, neatsiejama nuo Kuršių žemių istorijos. Žvejų namas, jau apleistas gyventojų, bet jame daug erdvės sudėti laivams, stiebams, burėms ir kopos, nuo kurių žvelgi į marių tolius. Kuriama ne tik uostui reikalinga infrastruktūra, bet atvira visuomeninė erdvė su želdynais bei rekreaciniais aplinkos elementais, kur pirmenybė teikiama natūralioms krantinių dangų medžiagoms - medžiui, akmeniui.

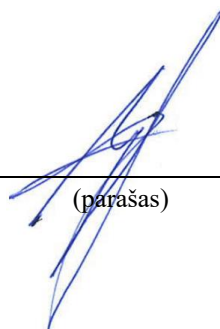
privalomos pastabos: _____ pastabų nėra _____.

rekomendacijos projektui tobulinti: _____ rekomendacijų nėra _____.

Projekto įvertinimo išvados: projektas atitinka Kultūros paveldo tvarkybos darbų projektų rengimo taisyklių (PTR 3.06.01:2014) bei kitų nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugą reglamentuojančių teisės aktų ir dokumentų reikalavimus. Jeigu vykdant darbus, bus aptiktos nenustatytos vertingosios savybės, projekto sprendinių pakeitimai atliekami nustatyta tvarka. Rekomenduojama projektui pritarti.

Ekspertizę atliko:

2019-11-07, Nr. 0473
(kvalifikacijos atestato data ir Nr.)

(parašas)

Sigitas Kasteckas
(vardas, pavardė)

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO
APSAUGOS SPECIALISTO
KVALIFIKACIJOS ATESTATAS

2019-11-07 Nr. 0473

(data)

L. Rėzos g. 1D, Neringa
2024 12 05 ekspertizės aktas Nr. SK/24-032

Sigitas Kasteckas

(atestuoto specialisto vardas, pavardė)

Nekilnojamojo kultūros paveldo taikomieji moksliniai ir ardomieji tyrimai – architektūriniai tyrimai
Tvarkybos darbų projektų rengimas ir vadovavimas projektavimui – architektūrinio paveldo tvarkybos darbų projektavimas

Paveldosaugos (specialioji) ekspertizė – tvarkybos darbų projektų
Paveldosaugos (specialioji) ekspertizė – nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo, pagal reikšmingumą lemiantį vertingųjų savybių pobūdį ar jų derinį – urbanistinio, architektūrinio, inžinerinio
Tvarkybos darbų projektų vykdymo priežiūra ir vadovavimas tvarkybos darbų projektų vykdymo priežiūrai – tvarkybos darbų projektų sprendinių įgyvendinimo priežiūra

(nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos veikla (-os) ir specializacija (-os))

Lietuvos Respublikos kultūros ministras

(parašas)

Mindaugas Kvietkauskas

(vardas ir pavardė)

A 0473